

OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZAKLJUČKA

o pokretanju upravnih sporova radi zaštite prava i interesa Grada Omiša u predmetu Vjetroelektrana Brda-Umovi

Ovo je obrazloženje prijedloga akta u smislu članka 56. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Omiša. Namijenjeno je vijećnicima i nije dio teksta Zaključka.

1. Zašto tužbe, i zašto sada

Za jedan funkcionalno nedjeljiv zahvat — vjetroelektranu instalirane snage 127,5 MW s 27 vjetroagregata, pripadajućom transformatorskom stanicom, dvostrukim dalekovodom 2×110 kV i transformatorskom stanicom 400/110/20 kV Cetina — Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine izdalo je u razdoblju od 15. srpnja do 17. kolovoza 2026., dakle u trideset i četiri dana, **osam građevinskih dozvola**, sve istomu investitoru. S dvjema lokacijskim dozvolama dozvolbeni lanac jednoga zahvata čini deset upravnih akata.

Tri od tih dozvola odnose se na vjetroagregate na katastarskim česticama koje leže na području Grada Omiša. Nijedna od njih nije objavljena na elektroničkoj oglasnoj ploči Ministarstva i nijedna nije dostavljena upravnim tijelima Grada Omiša na znanje. Istodobno su objavljene sve dozvole koje se odnose na područje Grada Trilja i Općine Cista Provo, a dozvola koja se odnosi na te dvije jedinice dostavljena im je na znanje.

Grad Omiš time nije doznao za akte koji se izdaju na njegovu području od tijela koje ih izdaje, nego vlastitom provjerom javnog registra. To je stanje koje se ne popravlja dopisom, nego pokretanjem spora.

Vijeće pritom ne postupa samo po vlastitoj procjeni. Mjesni odbori Blato na Cetini i Nova Sela, dakle naselja na čijem se području nalaze čestice iz neobjavljenih dozvola, obavijestili su Grad da su stanovnici prikupili potpise protiv zahvata. Ti su dopisi prilog tužbi i u Zaključku se navode kao okolnost koju Vijeće uzima u obzir, uz datum zaprimanja i broj potpisa iz pisarnice. Uz to, provjerom sudskog registra 2. rujna 2026. utvrđeno je da je nositelj planirane sunčane elektrane Vedrine, koja se na mrežu priključuje preko iste trafostanice Cetina, do siječnja 2026. bio u vlasništvu iste grupe kao i nositelj vjetroelektrane, a da je Studija za vjetroelektranu tu sunčanu elektranu prešutjela. To je ušlo u tužbu kao dio razloga o cijepanju zahvata.

Uz to, razdoblje u koje mjere 17. i 82. rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš od 5. ožujka 2025. **usmjeravaju** izvođenje težih radova — krčenja vegetacije, rada teške mehanizacije, iskopa i pripreme terena — otvorilo se **1. rujna 2026.** Radovi, dakle, mogu započeti odmah. Zahvat obuhvaća 27 temelja promjera 28 metara, 17,7 kilometra novih makadamskih prometnica širine 5 metara u koridoru od 10 metara i, prema preliminarnim izračunima iz

Studije o utjecaju na okoliš, približno 280.000 m³ viška iskopa, sve na krškom terenu koji se, prema samom rješenju od 5. ožujka 2025., „u potpunosti nalazi unutar III. zone sanitarne zaštite izvorišta Studenci”. Krški reljef, jednom probijen strojnim iskopom, ne vraća se u prijašnje stanje.

Zato Zaključak uz tužbe traži i **odgodni učinak te privremenu mjeru** po članku 42. stavcima 2. i 3. Zakona o upravnim sporovima.

2. Legitimacija Grada Omiša — na čemu tužba stoji

Pitanje koje sud rješava prvo jest smije li Grad Omiš uopće tužiti. Prijedlog to pitanje ne zaobilazi, nego ga postavlja otvoreno, jer se odgovor mora znati prije sjednice, a ne nakon nje.

Polazna teškoća, koju treba znati. Članak 115. stavak 3. Zakona o gradnji („Narodne novine” broj 153/13 i dalje) za dozvole koje izdaje Ministarstvo sužava krug stranaka na investitora, vlasnika nekretnine za koju se dozvola izdaje i nositelja drugih stvarnih prava na toj nekretnini. Vlasnik susjedne nekretnine iz toga je kruga izbačen. **Grad Omiš, dakle, nije bio stranka u postupcima izdavanja građevinskih dozvola i po zakonu to nije ni mogao biti samo zato što graniči sa zahvatom.** Legitimacija se zato mora graditi na drugim odredbama, i one postoje.

Nosivo — Zakon o upravnim sporovima, članak 18. stavak 3. Ta odredba glasi: „Tužitelj može biti javnopravno tijelo koje je sudjelovalo **ili je trebalo sudjelovati** u donošenju odluke, postupanju ili sklapanju upravnog ugovora.” Ne traži se dokaz povrede vlastitog subjektivnog prava, nego samo to da je tužitelj bio tijelo koje je *trebalo* sudjelovati.

Zašto je Grad Omiš trebao sudjelovati — Zakon o zaštiti okoliša, članak 89. stavak 4. Prije donošenja rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš nadležno je tijelo **dužno** o zahtjevu nositelja zahvata informirati jedinice lokalne samouprave na čijem se području zahvat nalazi te omogućiti njihovo sudjelovanje u postupku. Obveza je bezuvjetna. Da bi se aktivirala, dovoljno je dokazati jednu činjenicu — da se zahvat nalazi na području Grada. Ta je činjenica utvrđena i mjerljiva: **252 od 585 katastarskih čestica obuhvata lokacijske dozvole leže na području Grada Omiša**, više nego na području ijedne druge jedinice lokalne samouprave.

Protivna će strana odgovoriti da je Gradu sudjelovanje bilo omogućeno kroz javnu raspravu od 1. srpnja do 1. kolovoza 2024., u kojoj su prostorije Grada bile jedno od četiriju mjesta javnog uvida, a javno izlaganje održano je i u Omišu. Odgovor na to mora biti uži i mora se izgovoriti točno ovako: **članak 89. stavak 4. nije odredba o javnoj raspravi.** Obveza je adresirana na jedinicu samouprave kao takvu, predmet obavijesti je zahtjev nositelja zahvata od 15. prosinca 2022., a odredba je vremenski neograničena riječima „prije donošenja rješenja”. Uz to, iz samog rješenja od 5. ožujka 2025. proizlazi da su primjedbe Grada Omiša zaprimljene **izvan roka** i time ostale izvan razmatranja stručnog povjerenstva — što je dokaz u prilog Gradu, a ne protiv njega.

Najlakše dokazivo — Zakon o gradnji, članak 120. stavak 3. Građevinska dozvola dostavlja se na znanje upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za stručne poslove prostornog uređenja i upravnom tijelu nadležnom za utvrđivanje komunalnog doprinosa. Ta obveza **ne ovisi o svojstvu stranke** — postoji uvijek i postoji prema upravnim tijelima jedinice. Da je Ministarstvo poznaje i primjenjuje, vidi se iz same dozvole koja se odnosi na područje Grada Trilja i Općine Cista Provo: ona je njima dostavljena na znanje. Dozvole koje se odnose na područje Grada Omiša Gradu Omišu nisu dostavljene.

Uz to, članak 120. stavak 4. istoga Zakona propisuje da se građevinska dozvola za građevinu koja je bila predmetom postupka procjene utjecaja na okoliš objavljuje na mrežnim stranicama tijela koje ju je izdalo najmanje trideset dana. Zahvat je bio predmetom takvog postupka. Četiri dozvole nisu objavljene nijedan dan.

Te dvije odredbe najlakše su dokazivi razlozi u cijelom predmetu: za prvu je dovoljna potvrda iz pisarnice Grada, za drugu ispis elektroničke oglasne ploče. Nijedna ne traži tumačenje ni vještačenje.

Potkrepljujuće — vlasništvo nerazvrstane ceste. Katastarska čestica 2817 katastarske općine Nova Sela, površine 7.493 m², upisana je u katastru s načinom uporabe PUT i posjednikom „JAVNO DOBRO PUTEVI”, a neposredno graniči s česticama iz izreka dviju osporavanih dozvola. Po članku 101. stavku 1. i članku 131. stavku 7. Zakona o cestama takva je čestica u neotuđivom vlasništvu jedinice lokalne samouprave, a po članku 133. stavku 1. taj se upis provodi neovisno o postojanju upisa vlasništva treće osobe. **Ono što ide protiv ovoga puta i mora se znati:** u zemljišnoj knjizi kao vlasnik je upisana Republika Hrvatska, pa vlasništvo Grada proizlazi iz djelovanja zakona, a ne iz upisa. Zato je ovaj put u prijedlogu postavljen kao druga, potkrepljujuća osnova, a ne kao nosiva.

Bez roka i bez rizika — članak 20. Zakona o upravnim sporovima. Javnopravno tijelo može se u svakom trenutku uključiti u spor kao zainteresirana osoba. Vlasnici obuhvaćenih nekretnina svoje tužbe pripremaju neovisno. Grad Omiš može se u te sporove uključiti bez roka, bez troška tužbe i bez rizika od odbačaja zbog nedostatka legitimacije. Prijedlog to traži u svakom slučaju, usporedno s vlastitim tužbama.

3. Rokovi — što je hitno, a što nije

Akt	Rok za pokretanje upravnog spora
Građevinska dozvola 000034	14. rujna 2026. (strože čitanje) odnosno 22. rujna 2026.
Građevinske dozvole 000363, 000035 i 000036	21. rujna 2026. (strože čitanje) odnosno 28. rujna 2026.
Građevinske dozvole 000364, 000365, 000366 i 000367	rok nije počeo teći — akti nisu ni objavljeni ni dostavljeni

Račun počiva na članku 40. Zakona o upravnim sporovima: tužba se podnosi u roku od 30 dana od dostave osporene odluke, a ako odluka nije dostavljena po propisanim pravilima, u roku od 90 dana od dana kad je stranka saznala ili mogla saznati za nju. Dostava javnom objavom smatra se obavljenom istekom osmoga dana od objave. Zato postoje dva moguća čitanja, a prijedlog polazi od strožega.

Praktična posljedica za Vijeće jest sljedeća. **Za dozvole 000364 i 000365, koje su jezgra ovoga prijedloga, vremenskog pritiska nema** — rok za njih nije ni počeo teći, upravo zato što nisu objavljene. **Vremenski pritisak postoji samo za dozvole koje jesu objavljene**, a najbliži je 14. rujna 2026. Zato Zaključak u točki III.3. traži pravnu ocjenu je li svrhovito osporavati i te akte, umjesto da o njima odlučuje unaprijed.

4. Europski kat predmeta

Argument koji Grad iznosi nije samo domaći. Podjela jednoga projekta na niz zasebnih dozvola izravno dodiruje **Direktivu 2011/92/EU o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš**, koja polazi od cjelovite procjene projekta.

Sud Europske unije to je izrekao u presudi od 10. prosinca 2009., **Umweltanwalt von Kärnten, C-205/08**. Predmet se ticao dalekovoda od 220 kV čiji je manji dio ležao na državnom području jedne države članice, a Sud je utvrdio da se obveza procjene primjenjuje na projekt u cjelini, čak i kad dio na području te države ne doseže prag iz Direktive (točka 58. izreke). U točki 51. Sud izrijekom navodi da Direktiva „usvaja cjelovitu procjenu učinaka projekata na okoliš”. Načelo je, dakle, jasno: prag i procjena vežu se uz projekt, a ne uz njegov komad.

Uz to, protiv Republike Hrvatske od 2020. godine vodi se postupak zbog povrede prava Unije **INFR(2020)2204** (pismo opomene 14. svibnja 2020., obrazloženo mišljenje 26. siječnja 2023.), u kojem je Europska komisija prigovorila da hrvatski postupci ne osiguravaju razmatranje utjecaja izmjena projekata vjetroelektrana „u kombinaciji s ostalim planovima ili projektima” u smislu Direktive 92/43/EEZ o staništima. Svi postupci u ovom predmetu vođeni su nakon toga. *Grad pritom izrijekom ne tvrdi da je Komisija prigovorila baš zbog ovoga projekta — tvrdi samo ono što je dokumentirano.*

Zašto to Vijeće uopće smije iznositi, iako nije sud? Zato što **članak 141.c Ustava Republike Hrvatske** propisuje da „državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe s javnim ovlastima **izravno primjenjuju pravo Europske unije**”, a da „hrvatski sudovi štite subjektivna prava utemeljena na pravnoj stečevini Europske unije”. Grad Omiš time nije samo ovlašten pozvati se na Direktivu — on ju je dužan primjenjivati.

5. Što se traži od Vijeća

Zaključkom se **ovlašćuje** gradonačelnik, a ne zadužuje. Razlog je pravni, a ne stilski: zastupanje Grada je po članku 42. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i po članku 39. Statuta isključivo u nadležnosti gradonačelnika, a zaključak Vijeća nije opći akt — članak 81. Statuta zaključke navodi odvojeno od općih akata. Zaključak koji bi gradonačelnika „zadužio” ne bi bio nezakonit, nego neprovediv. Stvarna poluga je rok i obveza izvješćivanja iz točke V. Zaključka.

Za donošenje je potrebna **većina glasova nazočnih vijećnika**, uz kvorum od većine svih vijećnika (članak 80.a Poslovnika, članak 34. Statuta). Kvalificirana većina nije potrebna.

Ako se ide na osporavanje i objavljenih dozvola, s obzirom na rok 14. rujna 2026. postoji uporište za **hitni postupak** po članku 63. Poslovnika, ali hitnost mora biti izrijeком obrazložena i o njoj Vijeće odlučuje kao o prethodnom pitanju na početku sjednice.

6. Tri formulacije koje se na sjednici ne smiju upotrijebiti

1. **Ne govoriti da mjere 17. i 82. rješenja „zabranjuju radove od 1. rujna do 1. travnja”.** One ih u to razdoblje **usmjeravaju**. Obrnuta formulacija nalazi se u starijim radnim dokumentima i ne smije se preuzeti.
 2. **Ne prikazivati članak 111. Odredbi za provođenje Prostornog plana uređenja Grada Omiša kao bezuvjetnu zabranu.** Njegova uvodna rečenica zabranu veže uz zaštićena područja i uz razdoblje do donošenja plana upravljanja. Uz njega uvijek navesti i članak 106., koji na području istraživanja mogućeg smještaja vjetroelektrana dopušta postavljanje stupova.
 3. **Ne tvrditi da je građevinskom dozvolom itko lišen vlasništva.** Članak 59. stavak 5. Zakona o gradnji propisuje suprotno. Prigovor glasi: dozvola je izdana bez zakonom propisanog dokaza pravnog interesa.
-

7. Što ostaje zatvoriti prije glasovanja

1. **[PROVJERITI U PISARNICI]** Je li upravno tijelo Grada nadležno za prostorno uređenje odnosno za komunalni doprinos ikada zaprimilo na znanje ijednu građevinsku dozvolu za ovaj zahvat, i je li Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije ikada Gradu uputilo obavijest po članku 89. stavku 4. Zakona o zaštiti okoliša. **To su dvije najvažnije činjenice u cijelom predmetu i obje se utvrđuju u istoj pretrazi urudžbenog zapisnika.**
2. **[PROVJERITI]** Nalazi li se katastarska čestica 2817 katastarske općine Nova Sela u evidenciji odnosno Odluci o nerazvrstanim cestama Grada Omiša i postoji li trag o njezinu održavanju.

3. **[PROVJERITI]** Postoji li izmjena Statuta u „Službenom glasniku Grada Omiša” broj 13/22 i je li dirala članke 29. i 81.; ako ne postoji, iz pozivne odredbe izbrisati „i 13/22”.
4. **[DOPUNITI]** Iznosi u točki IV. Zaključka — ocjena potrebnih sredstava, prema ponudi odvjetnika ili prema Tarifi.
5. **Ponoviti provjeru elektroničke oglasne ploče na dan sjednice** i ispis priložiti materijalu.